

John William Polidori, creador de l'estereotip vampíric

JOAQUIM ARMENGOL

Encara recordo aquell magnífic Polidori interpretat per José Luis Gómez en la pel·lícula de Gonzalo Suárez *Remando al viento*, penjant d'una làmpada damunt d'un billar, oscil·lant davant la impertorbable mirada de Lord Byron. L'interès cinematogràfic d'aquella ficció creada per Gonzalo Suárez jugava amb material històric. Certament, John William Polidori (1795-1821) es va suïcidar, però no pas colgant-se d'una làmpada ni a Suïssa, sinó que ho va fer a Londres ingerint àcid prússic. En la pel·lícula, Lord Byron, Mary Shelley i Percy B. Shelley, juntament amb Polidori, es repton a veure qui escriu una història de terror. D'aquesta aposta en sortia la mítica figura de Frankenstein creada per Mary. Però la realitat resulta infinitament superior a la ficció: és cert que el 1816 –pel que diuen, un any sense estiu– es van reunir a Villa Diodati (Suïssa) Byron, el matrimoni Shelley, la bella comtessa Potocka (mussa de Chopin), Matthew Lewis (l'autor de la novel·la *El monjo*) i Polidori, que era el metge de Byron i el seu secretari personal. Cal recordar que a Villa Diodati hi havien estat Milton, Rousseau i Voltaire, entre d'altres, i que per això era con-

siderat un lloc literàriament sagrat. La veritat és que va ser Byron l'instigador d'aquesta proposta narrativa. I del repte no només en va sortir *Frankenstein*, sinó també *El vampir*. Un relat que es considera el fundacional d'aquest tipus de gènere, escrit per John William Polidori, i que ara publica en català Angle Editorial, que engreixa així la seva esplèndida col·lecció blava. Però tot això que he mig embolicat ho trobareu infinitament més ben dit i complet en l'estupenda introducció que ha fet Marina Espasa, també autora de la traducció.

Un ésser envoltat de misteri

No cal ser gaire sagaç per veure en quin caient humà es va inspirar Polidori per representar la figura del seu vampir Lord Ruthven, un aristòcrata pàl·lid, abrinat i misteriós, un terrible seductor de mirada indiferent i freda. En realitat, Ruthven és un despietat retrat de Lord Byron. L'animadversió que sentia Polidori cap al Lord pren en aquest relat l'aire d'una venjança eterna, deixant la malvada naturalesa de l'aristòcrata bevedor de sang per a la llum de la posteritat. És sabut que Byron ridiculitzava els escrits de Polidori, i que, fart dels seus aires literaris, el va acomiadar. No obstant això, Polidori té un mèrit com a escriptor: tot i la senzillesa del relat i tot i man-

EL VAMPIR
JOHN WILLIAM
POLIDORI
ANGLE EDITORIAL
70 PÀG./9,80€

COLUMBIA PICTURES

tenir una trama lineal, el text conserva un deliciós *spleen* i es llegeix d'una llambregada. Cal dir que tampoc no hi ha sorpreses; tot i ser l'origen de la literatura vampírica romàntica, tenim la sensació que això que llegim potser ja ho hem llegit esplèndidament en Bram Stoker o d'altres. En canvi, té la grandesa d'haver establert un model, l'estereotip del vampir, una figura que per primera vegada deixa de ser un monstre per convertir-se en un ésser envoltat d'aura, de misteri, seducció i atractiu. De fet, el que acaba fascinant d'aquest Lord Ruthven

és el seu inalterable costat negre, un personatge perfectament conscient de la seva maldat, la imatge d'algú que gaudeix extraordinàriament fent patir les seves víctimes. Victimes, d'altra banda, no només femenines, perquè la contrafigura psicològica de Lord Ruthven és el jove i trasbalsat Aubrey, l'únic personatge que pot arribar a conèixer les dues cares del sinistre aristòcrata. ¿No deu ser l'encarnació de Polidori, Aubrey? ¿I el Dorian i Lord Henry d'Oscar Wilde no deuen ser espec-tres d'aquest fascinant Lord Ruthven i d'Aubrey? ♦♦

Cartes de l'enfonsament

DAMIÀ ALOU

Aquesta correspondència que Francis Scott Fitzgerald va mantenir amb la seva filla Scottie entre el 1933 i el 1940 és germana de les cartes que Lord Chesterfield va remetre al seu fill Philip des del 1737 fins la seva mort (Acantilado, 2006). S'hi assemblen en el to, en la intenció didàctica i en el fet de voler instruir algú de qui, en el fons, no s'espera gran cosa. L'edició que ara apareix en castellà, traduïda i editada amb gràcia i traça per Albert Fuentes, basada en *A life in letters*, de Matthew J. Brucoli, i en l'edició italiana *Lettere a Scottie*, ens ofereix una magnífica oportunitat d'escoltar la veu de Scott Fitzgerald tal com raja, sense la interposició de personatges, arguments ni intermediaris. Scott Fitzgerald, igual que Hemingway i Faulkner, els altres dos gegants de la literatura americana d'entreguerres, no va escriure cap autobiografia, probablement perquè cap dels tres creia que l'escriptor hagués de dir res fora de l'obra, però va deixar escampats alguns textos personals, dels quals potser el

més conegut sigui *L'enfonsament*, una mena de confessió que es complementa en aquest volum amb la llarga missiva que Scott Fitzgerald escriu a la filla el 7 de juliol del 1938, on parla del seu somni –crear una gran obra– i de com el seu matrimoni amb Zelda –que titlla de gran error– uní la seva vida amb una dona capritxosa i malcriada que res sabia de la dignitat del treball –per ell, l'única vertadera–, i de com això l'enfonsà a l'alcoholisme i a la infelicitat. Potser l'explicació sigui simple, però de vegades les explicacions simples són les més encertades. El que sens dubte explica és el to de censura, decepció i esgotament amb què intenta alligonar una filla que, pel que endevinem de les seves respostes (i no respostes), devia estar fins als nassos del pare. El que compremem a partir d'aquesta carta és que totes tenien un sol objectiu: evitar que la filla acabés com la mare, que aprengué el valor de l'esforç, del treball, de la independència, de preparar-se per al futur. Però Scott Fitzgerald tampoc era el millor exemple per a una filla: en les seves escasses trobades hi abunden les esbroncades, les incomprendions i les berrades... per part de Fitzgerald, és clar,

CARTAS A MI HIJA
F. SCOTT
FITZGERALD
ALPHA DECAY
TRAD. ALBERT
FUENTES
210 PÀG./19,90€

WIKIMEDIA

un home que tant a la seva bona època amb Zelda com a la seva decadència sempre va tenir un mal beure. Si el fill de Lord Chesterfield va resultar un fracàs per al seu pare, Scottie Lanahan, que és el nom amb què la filla de Scott Fitzgerald firma el pròleg del volum, no ho degué ser per al seu: escriu amb un enginy i una mala bava que són realment dignes del seu progenitor. No hi trobem rancúnia, en les seves línies, i es resigna al destí que la va convertir en filla d'aquesta raça insuportable. La lucidesa amb què observa la situació del seu pare només és comparable a la del mateix Scott Fitzgerald, i no estalvia fletxes enverinades contra els que van escriure sobre ell, i entre els noms que esmenta hi trobem el de Hemingway o el de Budd Schulberg –que va escriure una magnífica novel·la sobre la seva decadència, *El desencantado* (també a Acantilado), que és una autòpsia no tan cruel com la veu Scottie–. Només pel seu comentari sobre l'estil ja mereixeria la pena llegir aquest volum, ple de sagaços comentaris sobre literatura o de malèvols retrats dels personatges de Hollywood que Scott Fitzgerald tan bé coneixia. ♦♦